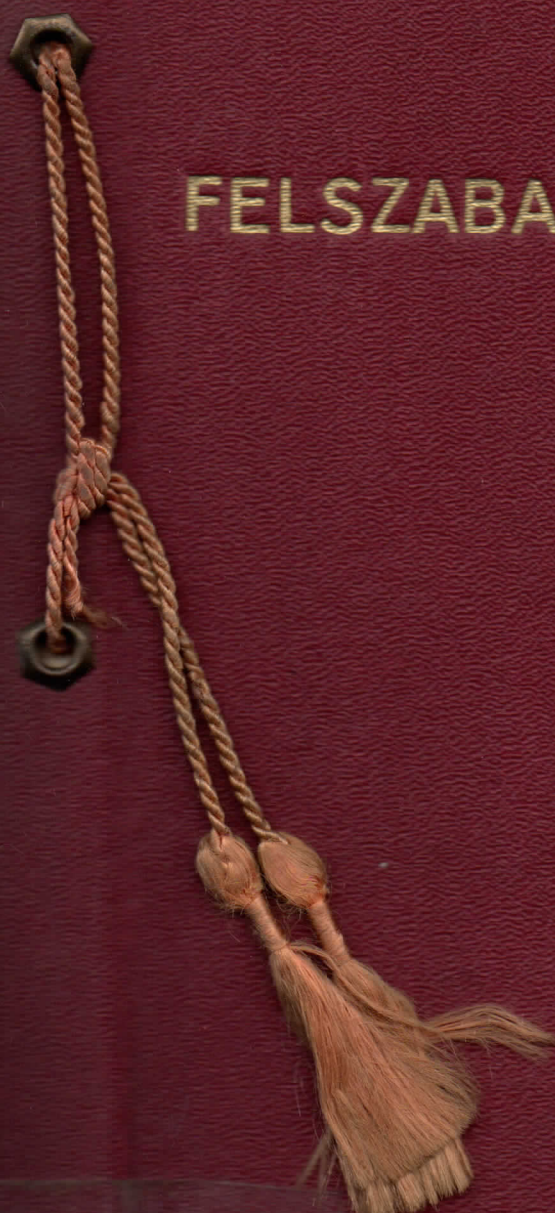

PILISVÖRÖSVÁR KÖZSÉG

TÖRTÉNETE
FELSZABADULÁSTÓL NAPJAINKIG

1945 - 1965.

KISz szervezettől, a Magyarországi Német Dolgozók Demokratikus Szövetségétől és a kulturigazgatóságtól ajándékot kaptak a csoport tagjai.

Sikereinket Kormányunk helyes nemzetiségi politikája tette lehetővé. Működésünk eredményessége lehetővé teszi, hogy az 1965. évben a szomszédos Ausztriában is képviselhetjük hazánkat. Ezzel külföldön is bemutatgatjuk, hogy hazánk népművészetének magas színvonala élő valóság.

Hidas György.

A Községi Könyvtár munkája.

A felszabadulás előtt két könyvtár működött a községben, az egyik a bányatelepen, a másik a faluban. A bányatelepi altiszti klubnak kb 2000 könyve lehetett. Az állomány többnyire szépirodalomból állt, s ez is csupán az akkori idők divatos íróinak műveiből tevődött össze. A könyveket legkevésbé a bányászok olvasták, mert részben a könyvek témája messze állt az ő életüktől, részben pedig azért, mert a nehéz bányamunka után már fáradtak voltak az olvasásra.

A faluban levő iparos kör könyvtára alig haladta meg a 100 kötetet. Ennek a kis könyvtárnak alig volt olvasója. A könyvek éveken át olvasatlanul heverték a polcokon.

1945-ben a fenti két könyvtár könyvei eltűntek. Felelőtlen elemek széthordták, s újboli összegyűjtésük lehetetlenséggel volt határos. 1951-ig könyvtár nem működött a községben. Mikor a dolgozók állama megerősödött s a hatalom kérdése eldőlt, a kulturális kérdésekre is sor kerülhetett. Előtérbe került a dolgozók művelődésének kérdése s így hamarosan megindult a könyvtárak szervezésének munkája.

Községünk 1951-ben kapta az első könyvcsomagokat. Kezdetben Dobó Károly kult. igazgató kezelte a könyveket /180 db/, majd később átadta a DIVSz fiataloknak. Miután egy év alatt a könyvek fele elveszett, Dobó Károly kult. ig. engem kért fel a könyvtár vezetésére. A könyveket az iskolában, az akkori modellező teremben helyeztem el egy szekrényben.

Még azon a héten megkezdtem az olvasótoborzást. Először a nevelőket, majd az ifjuság egy részét szerveztem be olvasónak. Különös örömmel fogadtak a szociális otthonban. Szinte hetenként látogattam meg az itt lakó öregeket, s vittem számukra az olvasnivalót. Végül sorra vettem a házakat és beszerveztem az olvasni vágyó embereket. Közben állandóan érkeztek az újabb és újabb könyvszállítmányok.

Mikor 200-ra emelkedett az olvasók száma, a könyvtár életében törés következett be. A felnőttek kezdtek kimaradni, mert az állomány nem elégítette ki az igényüket s így hovatovább csak az ifjuság maradt meg olvasónak, na meg a szociális otthon öregjei. 1953-ban átköltöztünk a kulturotthonba. Itt a 4.4 méteres irodában rendezkedtünk be. Ebben az évben

elmozdultunk a holtpontról. A könyvállományt állandóan szaporítottam, a holt anyagot viszont kicseréltem. Ebben az időben Tóth Ferenctől a körzeti könyvtár vezetőjétől kaptam. Ebben az évben a Tanács kifestette a könyvtár helységét és két szekrényt vásárolt a könyvek elhelyezésére. Közben a papiroson szereplő olvasók valóságos olvasókká váltak. A felnőttek is megtalálták már a megfelelő könyveket. Az olvasók kérései és kívánásai állandóan serkentőleg hatottak rám. Iskolai munkám mellett minden időmet a könyvtárnak szenteltem. Forgalmunk ekkor már havi 1000 kötet fölé emelkedett.

1954-ben könyvtárunkból önálló községi könyvtár lett s élére 1954. április 1-én feleségemet, Fogarasy Mihálynét nevezték ki függetlenített könyvtárosként. Miután az új könyvtáros még ebben az évben elvégezte az egyhónapos könyvtárosi tanfolyamot és letette a minimum-vizsgát, együtt dolgoztunk tovább a könyvtár fejlesztésének szép munkájában.

Közben beolvasztottuk a könyvtár állományába a Pártszervezet, a TSz és az Ásványbánya könyvállományát. Ebben az évben többször rendeztünk könyvkiállítást és irodalmi rendezvényt. Ezek közül a legnevezetesebb 1954. okt. 12-én volt, mikor is a budapesti Gorkij könyvtárral közösen rendeztük meg az ünnepi könyvhét megnyitóját. Az előadó Gergely Márta József Attila díjas írónk volt. A műsort a Gorkij könyvtár zenekara, valamint a helyi kulturház színjétszói adták.

1954. november 7-én "örökségként" megkaptuk az eddig általuk használt két nagy helységből és egy szinpadból álló kulturházat. Ezt a Községi Tanács 5000,- Ft-os gyorssegéllyel rendbehozatta s így ettől kezdve önálló ~~ka~~ épületben működött tovább a könyvtár.

1955-ben megnyertük a Pest megyei községi könyvtárosok Felszabadulási versenyét. Az akkor kapott zászló még most is díszre könyvtárunknak. A versenyben nyert négy asztal és nyolc szék az olvasóterem butorzata lett. Munkánkhoz ebben az időben sok segítséget adott az Ásványbánya és a Kulturház. A tőlük kapott butorzattal teljesen be tudtuk rendezni a kölcsönző- és az olvasótermet. Ebben az évben a Tanács 8000,- Ft-ot juttatott a könyvtárnak az épület külső tatarozására és szénkamra építtetésére.

Ebben az évben megszerveztük ~~sz~~ a József Attila olvasómozgalmat. Erről így írt a Népművelés c. folyóirat: "Nagyon hasznos tanulságokat jelent a pilisvörösvári fiatalok kezdeményezése. Az olvasómozgalomra jelentkezők szoros baráti közösséget alakítottak. A kör tagjai együtt neveztek be az olvasómozgalomba bronzfokozaton. Szombat estéken összejöveteleket rendeznek, melyek műsora: irodalmi előadás, könyvismertetés, utána megbeszélés, vita, majd éjfélig hanglemezre tánc, szórakozás."

Már az ezüsthelyezésre készültek a fiatalok, mikor beköszöntött 1956 októbere. Az októberi események során a könyvtárt sikerült megmentenünk. Az ifjúság nyugodtabb részét együtt tartottuk azzal, hogy a könyveket

őriznünk és védenünk kell. Ezek a fiatalok heteken át jártak a könyvtárba s őrizték a könyveket, míg odakint forrongott a világ. Ennek köszönhető, hogy könyvtárunk semmi kárt sem szenvedett.

1957-ben a gazdasági kérdések kissé háttérbe szorították a művelődés kérdését. Hogy a könyvtár fejlődése továbbra is biztosítható legyen, a Községi Tanács 3000,- Ft-tal, a kulturház 1000,- Ft-tal sietett segítségünkre. Mi pedig mesejátékokat tanítottunk be/ Hófehérke, Igazmondó juhász stb/ s ennek bevételéből bővítettük állományunkat.

1958-ban könyvtárunkat teremkönyvtárrá alakítottuk át. 20 méter hosszúságban polcokat csináltattunk a fal mellett, s a felszabadult szekrényeket az olvasóteremben helyeztük el. A fehér olajfestékkel bevont polcok igen jó benyomást keltettek.

1959 kiemelkedő eseménye volt Jancsó Adrien önálló balladaestje és a "Magyar Tanácsköztársaság" c. kiállítás volt. Ebben az évben írógéppel és egy 25 fiókos katalógus-szekrényvel szaporodott a könyvtár vagyona.

1960-ban a Hazafias Népfront és az Emlékbizottság felkérésére a könyvtár megrendezte a község 15 év alatti fejlődést bemutató kiállítást. A kiállítás teljes egészében betöltötte a kulturház nagytermét. A kiállításnak kb 1000 látogatója volt. A kiállításért a Pártszervezet jutalomban részesítette a könyvtárost.

Könyvtárunk állománya, az olvasók száma s a kölcsönzési forgalom 1960 óta állandóan emelkedik. Ez sok örömet jelent számunkra, de ugyanakkor látjuk, hogy a feladatok megoldása csak a legszélesebb társadalmi összefogás segítségével lehetséges. Ezért tovább ápoljuk a Pártszervezettel, a Községi Tanáccsal és a tömegszervezetekkel való jó kapcsolatainkat. Így akarunk belekapcsolódni egész népünk kulturális forradalmába, mely hivatva van munkásosztályunk művelődési színvonalát és politikai öntudatát emelni, illetve erősíteni.

Statisztika a könyvtár fejlődéséről:

Év	Könyvállomány	Olvasók száma	Kölcsönzési forgalom.
1951.	180 kötet	35 fő	200 kötet
1952.	1000 "-	200 "-	2000 "-
1953.	2000 "-	400 "-	8000 "-
1954.	2500 "-	500 "-	10000 "-
1955.	2800 "-	581 "-	16000 "-
1956.	3100 "-	717 "-	20000 "-
1957.	3800 "-	728 "-	21000 "-
1958.	4300 "-	810 "-	24600 "-
1959.	4700 "-	907 "-	29100 "-
1960.	5131 "-	950 "-	30052 "-
1961.	5667 "-	1054 "-	34008 "-
1962.	6504 "-	1260 "-	39001 "-
1963.	7061 "-	1300 "-	41149 "-
1964.	8680 "-	1420 "-	46000 "-

Fogarasy Mihályné

A pilisvörösvári szinjátszás története.

A szinjátszás az első világháboru utáni években kezdődött Pilisvörösvárott. A felszabadulásig Farkas József, Halász Gáspár, Porgesz ? Ocsenás Miklós, Moiser gyógyszerész voltak az ismertebb rendezők. A darabokat igen sok esetben Sumári ügyvéd és dr Réthy Zoltán orvos irták. A bányatelepen a sportclubban, a faluban viszont a Herbszt féle vendéglő nagytermében tartották az előadásokat.

1948-ban és utána az alábbi színműveket és operetteket adták elő a községi kulturházban:

1. Kék póstakocsi	
2. Huszárkisasszony.	
3. Az obsitos.	Rendezők: Reinitz Lipót
4. János vitéz.	Ocsenás Miklós
5. Lili bárónő.	Halász Gáspár
6. Sári bíró.	

1953-ban megalakult a községi szinjátszó csoport.

1. Boci boci tarka.	operett	
2. Mézes kalács	-"-	Rendező: Dezsőfi Ferenc
3. Csárdáskirálynő	-"-	

A csárdáskirálynő előadását a Mauterer zenekar kísérte.

A bányatelepi szinjátszó csoport az alábbi operetteket játszotta:

1. Gül baba	
2. Leányvásár.	Rendezte: Halász Gáspár.

Aprili Ferenc.